

Міністерство освіти і науки України
Відокремлений структурний підрозділ
«Харківський торговельно-економічний фаховий коледж
Державного торговельно-економічного Університету»
Навчально-науково-виробничий центр
Національного університету цивільного захисту України
Національний авіаційний університет, кафедра економіки та бізнес-технологій
Imperatyw PI Spółka z Ograniczoną Odpowiedzialnością
(ТОВ «Торговий будинок ІМПЕРАТИВ», Варшава, Польща)
Milton Friedman University (Будапешт, Угорщина)
Вільнюський університет, кафедра обліку та аудиту (Вільнюс, Литва)
ТОВ «ХЛАДОПРОМ»

Матеріали

Міжнародної науково-практичної конференції
«Відновлення та модернізація економіки
України: виклики, пріоритети, практики»

Харків, 2 березня 2023 р.

УДК 338.246.88
М 74

Редакційна колегія:

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ: Гурова Капіталіна – к.е.н., доцент, в. о. директора ВСП «Харківський торговельно-економічний фаховий коледж Державного торговельно-економічного університету», Заслужений працівник народної освіти України.

Баришевський Олексій – Голова Наглядової ради ТОВ «ХЛАДОПРОМ».

Домбровська Світлана – д.держ.упр., професор, проректор Національного університету цивільного захисту України – начальник навчально-науково-виробничого центру, Заслужений працівник освіти України.

Катаєв Андрій – заступник директора з навчально-методичної роботи ВСП «Харківський торговельно-економічний фаховий коледж Державного торговельно-економічного університету», к.е.н., доцент.

Кулінченко Сергій – голова ради студентського самоврядування ВСП «Харківський торговельно-економічний фаховий коледж Державного торговельно-економічного університету».

Міт'яєва Тетяна – к.е.н., доцент, завідувач відділення харчових технологій та ресторанного бізнесу ВСП «Харківський торговельно-економічний фаховий коледж Державного торговельно-економічного університету».

Нагорна Ірина – к.е.н., доцент, завідувач відділення економіки та бізнесу ВСП «Харківський торговельно-економічний фаховий коледж Державного торговельно-економічного університету».

Ніколенко Борис – директор ТОВ «Торговий будинок ІМПЕРАТИВ», Imperativ PL Sp. Z o.o, (Варшава, Польща).

Peter Szatmari – Dr., проректор з загальної роботи та зав'язків з громадськістю Milton Friedman University (Будапешт, Угорщина).

Rasa Subacienė – Dr., завідувач кафедри обліку та аудиту Вільнюського університету, професор (Вільнюс, Литва).

Савченко Ілля – к.держ.упр., доцент, заступник директора з навчально-методичної роботи ВСП «Харківський торговельно-економічний фаховий коледж Державного торговельно-економічного університету».

Чумак Оксана – д.е.н., доцент, завідувач кафедри економіки та бізнес-технологій Національного авіаційного університету.

Рекомендовано до оприлюднення Педагогічною радою ВСП «Харківський торговельно-економічний фаховий коледж ДТЕУ» (протокол № 6 п.6 від 07.03.2023 р.).

Збірник містить матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Відновлення та модернізація економіки України: виклики, пріоритети, практики», в яких розглядається основні напрями створення умов для модернізації національної економіки, розробити підходи до формування політики модернізації економіки та пропозиції щодо механізму її реалізації.

Відповідальність за зміст і достовірність публікацій несуть автори наукових доповідей та повідомлень. Точки зору авторів публікацій можуть не співпадати з точкою зору редакційної ради збірника.

М 74 **Матеріали** Міжнародної науково-практичної конференції «Відновлення та модернізація економіки України: виклики, пріоритети, практики». – Харків : ВСП «Харківський торговельно-економічний фаховий коледж ДТЕУ», 2023. – 266 с.

5. Сіденко В.Р. Глобальні структурні трансформації та тренди економіки України. Економіка і прогнозування. 2018. № 1. С. 1–30.
6. Геєць В.М. Модернізація в системі «суспільство-держава-економіка». Європейська економіка України. 2014. № 2. С. 111–124.
7. Чухно А.А. Модернізація економіки та економічна теорія. Економіка України. 2012. № 9. С. 4–12.
8. Гриценко А. Методологічні основи модернізації України. Економіка України. 2011. № 2. С. 4–12.
9. Андрійчук В.Г. Інноваційна модернізація вітчизняної економіки: стратегічні орієнтири та механізм їх реалізації. Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. 2010. № 1. С. 4–8.
10. Післякризовий розвиток економіки України: засади стратегії модернізації: аналітична доповідь / Я.А. Жаліло та ін. Київ : НІСД, 2012. 144 с.

Курилова Н. М., викладач,
ВСП «Харківський торговельно-економічний фаховий коледж
Державного торговельно-економічного університету»

ПЛАНУВАННЯ СТРАТЕГІЧНИХ І ІННОВАЦІЙНИХ ЗМІН В ПРОЦЕСІ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Забезпечення конкурентоспроможності організації в довгостроковій перспективі ґрунтується на інноваційних змінах в економічній, виробничій, маркетинговій, соціальній, управлінській сферах.

Тому для планування та впровадження інноваційних змін розробляються інноваційні стратегії. Інноваційні стратегії спрямовані на пошук найперспективніших напрямів розвитку організації, випуску нових видів продукції та послуг з використанням наукових досліджень, передових технологій, які забезпечують ефективне використання ресурсів.

Інноваційна стратегія — це узгоджена сукупність управлінських рішень, що впливають на інноваційну діяльність підприємства і мають довгострокові наслідки.

Інноваційна діяльність спрямована на створення та виробництво нової продукції, технології, надання нових послуг. Існує тісний взаємозв'язок між інвестиціями та інноваціями: інноваційні процеси потребують значних інвестицій, в той же час інновації стають джерелами інвестиційних надходжень.

Інновація є кінцевим предметом інноваційної діяльності у вигляді нового товару або товару з заданими характеристиками. Інновації впливають на потенціал розвитку підприємства в довгостроковій перспективі.

Стратегічні зміни - це заміна одного чи декількох елементів внутрішнього середовища підприємства (місії, цілей, ринку, товару, технології, оргструктури, персоналу тощо) іншими по змісту компонентами відповідно до стратегічного плану або під впливом факторів середовища, що несподівано змінилися і викликали необхідність коректування стратегічного плану.

Стратегічні зміни забезпечують перехід організації з теперішнього стану до бажаного, збільшують її конкурентоспроможність.

Між загальною та інноваційною стратегією існує певний зв'язок, який реалізується при впровадженні у виробництво нового продукту. Стратегія впровадження нової продукції визначає, що, коли і як необхідно виробляти, на якому рівні, при яких умовах. Важливе співвідношення стратегії змін і загальної стратегії підприємства, оскільки якщо зміни виникають ізольовано, то їх впровадження опиняється під загрозою.

Інноваційна стратегія забезпечує динамічний розвиток підприємства, впливає на вибір загальної стратегії, визначає тип останньої.

Стратегічні зміни загалом, та інноваційні зокрема, направлені на розвиток та використання потенціалу організації. Вибір інноваційних стратегій обумовлюється станом внутрішнього та зовнішнього середовища підприємства.

Одним з видів інноваційної стратегії є стратегія НДДКР, що розробляється на функціональному рівні. Цей вид стратегії відображає більш конкретизовані способи досягнення інноваційних цілей, тобто розроблення та виведення на ринок нового продукту. Зважаючи на те, що цілі інноваційної діяльності підприємства впливають на вибір стратегії розвитку підприємства, стратегія НДДКР, як функціональна, має відповідати обраним стратегіям вищого рівня, тому процес її розробки це складний ланцюг процесів з узгодження цілей стратегій різного рівня, їх взаємопроникнення та взаємозв'язку.

При виборі інноваційної стратегії змін визначають цілі, що пов'язані з досягненням стратегічних цілей підприємства.

Цілі інноваційної стратегії змін — це система основних орієнтирів довгострокової інноваційної діяльності, у відповідності до якої розробляється інноваційна стратегія, вибираються найбільш ефективні шляхи її досягнення і формується портфель інноваційних проектів для довгострокового інвестування.

Важливе значення при виборі інноваційної стратегії відіграє вдала інноваційна політика змін — спосіб дій, спрямованих на досягнення цілей інноваційного розвитку підприємства.

Стратегія змін в умовах інноваційного розвитку підприємства має такі риси: процес її розробки закінчується формуванням загальних напрямків, які спроможні забезпечити його економічне зростання; для неї істотним є посилення зворотного зв'язку, що дозволяє здійснювати пошук найбільш обґрунтованих рішень з безлічі нових альтернативних варіантів та корегувати раніше сформульовані стратегічні цілі інноваційного розвитку; їй притаманна невизначеність, що пов'язано з неможливістю передбачення шляхів розвитку тощо. Вона засновується на використанні таких принципів: врахування змін зовнішнього середовища, багатоваріантність, альтернативність, специфічність, наявність стратегічних і оперативних задач.

Підприємству потрібен план стратегічних змін задля досягнення інноваційних орієнтирів. Саме стратегічний план дає відповідь на низку запитань, пов'язаних з тим, як, яким чином, якими шляхами, з якими ресурсами, якими виконавцями, за яких передбачених та непередбачених умов можна досягти бажаного результату у складних, нестандартних ситуаціях.

План стратегічних змін в умовах інноваційного розвитку на підприємстві в цілому і кожен з його заходів у процесі їх виконання мають досягти певного результату, певної мети у яка виступає як ідеальний образ бажаного, можливого і необхідного стану підприємства чи окремої його складової. Мета у стратегічній діяльності підприємства відіграє орієнтаційне, стимулююче та контрольо-оцінююче значення.

Зміст цілей пов'язаний з тим, що вони визначають напрями бізнесу, формують напрями дій, встановлюють пріоритети діяльності, концентрують зусилля у конкретній сфері, визначають рівні для оцінювання результатів, відповідають суспільним цінностям.

Ефективне планування стратегічних змін в умовах інноваційного розвитку призведе до: підвищення рівня конкурентоспроможності підприємства та продукції; збільшення обсягів виробництва і продажу; зростання доходів; збільшення частки ринку; завоювання нових ринків; зростання грошових надходжень; більш високе та надійне положення в галузі; більш високі дивіденди; підвищення якості продукції; зниження собівартості продукції; збільшення прибутку на вкладений капітал; розширення та поліпшення номенклатури продукції; підвищення надійності облігацій та ставок з кредитами; поліпшення обслуговування споживачів; підвищення ціни акцій; більш диверсифікована база для отримання прибутку; підвищення продуктивності праці; розширення асортименту соціальних пільг.

Список використаних джерел:

1. Ковальов В. М., Яковлева Ю. В. Інтегральна оцінка методів економічного управління підприємствами і персоналом. *Вісник Бердянського ун-ту менеджменту і бізнесу*. 2016. № 2(18). С. 84-88.
2. Отенко В. І., Гронь О. В. Стратегічні зміни на підприємстві: сутність, види, інструментарій. *Бізнес Інформ*. 2017. № 8. С. 204-207.

3. Подольчак Н., Стеців С. Формування та використання типових змін на етапах ЖЦП. *Вісник ТНЕУ*. 2014. № 4. С. 84-94.
4. Старик Р. Я. Управління змінами як фактор зміцнення ринкової позиції підприємства. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2018. Вип. 21.14. С. 297-303.
5. Усик С. П. Вибір стратегії розвитку з урахуванням ступеня готовності підприємства до стратегічних змін. *Актуальні проблеми економіки*. 2019. № 6 (96). С. 142-151.

Токар А. О., здобувач освіти,
Мельничук М. О., к.е.н.,
ВСП «Харківський торговельно-економічний фаховий коледж
Державного торговельно-економічного університету»

СУТНІСТЬ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ В СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Досить значна кількість вітчизняних суб'єктів господарювання перебувають у кризовому стані, який проявляється як у кризі неплатежів, так і в збитковій діяльності. При цьому в сучасних умовах невизначеності стають актуальними питання розробки теоретико-методологічних засад антикризового управління підприємств.

Доведено, що подальший розвиток підприємства можливий лише за умови подолання кризових явищ, які виникли на певному етапі його розвитку. Можливо це за рахунок здійснення діагностики фінансово-економічного стану підприємства, виявлення кризових тенденцій, своєчасної розробки антикризових стратегій та заходів по його реструктуризації, що поєднує в собі система антикризового управління.

Загалом антикризове управління представляє собою управління, за якого під тиском запланованих чи випадкових факторів робиться передбачення небезпеки кризи, аналіз її симптомів, пропозицій щодо зменшення негативних наслідків і використання її факторів для наступного стійкого розвитку підприємства.

Дослідження теоретичних аспектів антикризового управління на підприємстві показало наявність значної кількості трактувань та жваву наукову дискусію навколо визначення цього терміну. Як показав аналіз літературних джерел, існує декілька основних підходів. Перший підхід передбачає, що антикризове управління має здійснюватися, коли підприємство вже опинилося в кризовому стані і показники його фінансово- господарської діяльності значно погіршилися. Так, Довгань Д.А. стверджує, що антикризове управління – це «ефективний менеджмент, який дає можливість вивести підприємство з кризи, сукупність заходів, спрямованих на досягнення чи відновлення платоспроможності, ліквідності, прибутковості і конкурентоспроможності підприємства і здатних привести підприємство до фінансового оздоровлення» [1]. Г.О. Партин, Н.Є. Селюченко зазначають, що антикризове фінансове управління – це «система управління фінансами, спрямована на виведення підприємства з кризи, в тому числі шляхом проведення санації чи реструктуризації суб'єкта господарювання» [2]. Схоже визначення надає антикризовому управлінню І.О. Крюкова, яка тлумачить його зміст як «сукупність зовнішніх та внутрішніх впливів, що забезпечують на всіх стадіях життєвого циклу системи відновлення та стабілізацію її роботи (якщо воно знаходиться в кризовому становищі) чи запобігання гальмуванню (не зниження) темпів або обсягів, де існують слабкі ознаки кризового становища» [3].

Подібний підхід проблему настання кризового стану підприємства розглядає вже як здійснений факт. При цьому завданням антикризового управління стає подолання негативних наслідків не досить ефективного управління та не досить об'єктивної оцінки стану бізнес-оточення підприємства. Проте, з нашої точки зору, також необхідно враховувати діагностичну та прогнозну складову даної проблеми.

Мітєєва Т. Л. ІННОВАЦІЙНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ПІСЛЯВОЄННОГО ТУРИЗМУ	91
Солодкова Д. І. ВПЛИВ ЗАКЛАДІВ ГОТЕЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА НА ВІДНОВЛЕННЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ	93
Ківа О. В. ШЛЯХИ ЕКОНОМІЧНОЇ РЕКОНСТРУКЦІЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ В ПІСЛЯВОЄННИЙ ПЕРІОД.....	95
Кондрачук А. В. ШЛЯХИ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ НА ІННОВАЦІЙНИХ ЗАСАДАХ.....	97
Курилова Н. М. ПЛАНУВАННЯ СТРАТЕГІЧНИХ І ІННОВАЦІЙНИХ ЗМІН В ПРОЦЕСІ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ	100
Токар А. О., Мельничук М. О. СУТНІСТЬ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ В СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ.....	102
Жадан С.О. МОЛОЧНА ПРОМИСЛОВІСТЬ УКРАЇНИ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ	105
Афоніна С. Ю., Клепікова О. В. ПОНЯТТЯ КРИЗИ, ЇЇ ЕТАПИ ТА ЧИННИКИ ВИНИКНЕННЯ.....	106
Бараннік Д. В., Курилова Н. М. ЗАГАЛЬНЕ ПОНЯТТЯ КАДРОВИХ ЗМІН ТА ЇХ ЕФЕКТИВНЕ ВПРОВАДЖЕННЯ В ОРГАНІЗАЦІЮ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЕКОНОМІКИ.....	108
Клепікова О. В. ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ	111
Белікова Д. О. ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ М'ЯСНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ В СУЧАСНИХ УМОВАХ	113
Гібкін Р. О. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ХАРЧОВОЇ ГАЛУЗІ У ВІДБУДОВІ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ	114
Гуторов О. С. ІННОВАЦІЇ У СФЕРІ ГРОМАДСЬКОГО ХАРЧУВАННЯ, ЯК ФАКТОР СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ.....	115
Годлюк В. Д. МОЛОДІ ФАХІВЦІ - ПОТЕНЦІАЛ ВІДНОВЛЕННЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ.....	118
Домолєга А. О. ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ КОНДИТЕРСЬКОГО ВИРОБНИЦТВА.....	119
Дука Д. В. СИСТЕМИ ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННИХ ПІДПРИЄМСТВ ТА ЇХ ЕФЕКТИВНІСТЬ.....	120
Ракитянська Т. В., Курилова Н. М. ІННОВАЦІЙНІ НАПРЯМИ ТА ТЕНДЕНЦІЇ ПАРАДИГМИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ	121
Жупінський А. В. ВПЛИВ КУПІВЕЛЬНОЇ ЗДАТНОСТІ НАСЕЛЕННЯ НА СТРУКТУРУ ХАРЧУВАННЯ.....	124
Катречко С. В. АКТУАЛЬНІСТЬ ЗАСТОСУВАННЯ РОСЛИННИХ ЕКСТРАКТІВ У ХАРЧОВІЙ ПРОМИСЛОВОСТІ	125
Костіна А. С., Зміївська І. В. МОДЕЛЬ ПРОГНОЗУВАННЯ ОЦІНКИ ВАРТОСТІ ГОТЕЛЮ МЕТОДАМИ КОРЕЛЯЦІЙНО- РЕГРЕСІЙНОГО АНАЛІЗУ В СЕРЕДОВИЩІ MS EXCEL.....	126
Лазарєва А.О., Руденко І.В. ПІДХОДИ ДО ВИВЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ В УКРАЇНІ	128